

EL

MAGAZÍN

Divendres, 17 d'abril de 2020

REPORTATGE ■

Albert Villaró, la veu literària de les muntanyes silenciades

MÚSICA ■

Els festivals de música d'estiu estan a l'expectativa davant del perill d'anul·lar-se

ECONOMIA ■

La Cambra de Comerç proposa fer un consum extra després del confinament

A portrait of José María Gay de Liebana, an older man with grey hair, wearing a dark suit jacket over a light-colored shirt. He is positioned in front of a bookshelf filled with books. The background is slightly blurred, focusing attention on the subject.

**JOSÉ MARÍA
GAY DE LIEBANA**

"Tinc la impressió que ens governen uns afeccionats"

ENTREVISTA

JOSÉ MARÍA GAY DE LIÉBANA

“És el moment que la banca netegi la seva llegenda negra després de la crisi de 2008”

Didàctic, pedagògic i preclar. Així és José María Gay de Liébana. En aquesta entrevista, realitzada des del confinament telefònic, el professor de la Facultat de Ciències Econòmiques desgrana la situació econòmica actual i anticipa possibles escenaris després de la Covid-19. La conclusió: caldrà treballar dur.

Text: Alcaides.eu / AMIC

En Economia, diuen que les expectatives són un factor fonamental. Però ningú s'esperava la irrupció del coronavirus.

El virus ho ha canviat tot. I, a sobre, no podem preveure ni els propers cinc minuts. Tothom va a remolc. I des del punt de vista econòmic, cada cinc minuts passa alguna cosa nova. Ara el que preval en les nostres vides és l'efecte coronavirus: el mal que està fent i les conseqüències.

Ara és temps de metges i hospitals. Quan acabi el confinament, els herois seran els economistes?

Bé, ho serem tots. No només els economistes. En primer lloc, cal fer moltíssim cas als metges, infermers, investigadors, epidemiòlegs, viròlegs i científics. Aquest serà l'eix fonamental. A partir d'aquí, ens trobarem amb un vessant econòmic del problema: haurem de dotar-nos de recursos per combatre en aquesta guerra, perquè l'economia quedarà molt dèbil i l'haurem de reconstruir entre tots. Crec que també hi haurà una mica de moviment social i polític, i dins d'aquest context global entrarem en plantejaments seriosos sobre la globalització; sobre reindustrialitzar altra vegada els països avançats que havien deixat de ser industrialitzats. I tot això, en una economia de guerra i amb un problema de deute i de víctimes econòmiques que assumirem entre tots.

Vostè és molt pedagògic. Pot ajudar-nos a entendre com és possible que d'una situació d'austeritat i retallades haguem passat a una injecció de milers de milions d'euros en liquiditat? L'emergència ha tret els diners a la llum?

Deixeu-me començar per l'austeritat. Aquesta ha estat la fotografia que ens han venut els polítics. Però quan un té els comptes públics davant,

com és el meu cas, el que veu no és altra cosa que un augment de la despesa pública. L'austeritat s'ha aplicat en la retallada de salaris, precisament, de sanitaris, d'educació, de necessitats fonamentals. En altres països no passa. Si la despesa pública ha augmentat, però no han crescut els recursos destinats a sanitat, educació i protecció social, és que hi ha alguna partida que no acaba de quadrar.

Alguna hipòtesi d'on han anat a parar els diners?

M'imagino que aquestes partides estan relacionades amb la desmesurada despesa de la indústria política. Què passa? Doncs que, si fins ara s'al·ludia al dèficit, a la disciplina i al rigor pressupostari, a partir d'ara, amb les alertes que tenim, cal mobilitzar tots els diners possibles. Però m'agradaria puntualitzar una cosa.

És clar, endavant.

De tots els diners que s'han dit que es mobilitzaran, l'Estat, de moment, no en posa gens. En altres països sí, però a Espanya, com a màxim, posaran 17.000 milions d'euros.

Però el govern va dir que mouria 200.000 milions.

Tots aquests diners aniran a càrrec del sector privat. És a dir, l'Estat posarà avals per valor de 100.000. Però avalar no vol dir posar diners, siguem precisos amb els termes.

La resta ho posarà el sector privat...

D'una banda, hi ha les entitats financeres, que hauran d'ajustar-se. Jo crec que és el moment que la banca netegi la seva llegenda negra de la crisi de 2008. Ara està molt dedicada a donar suport i ajuda monetària al món empresarial. Evidentment, han de cobrar, perquè aquest és el seu negoci, però també tindrà un paper fonamental. Però hi ha uns grans contribuents que, alhora, són grans damnificats: les empreses i els treballadors.

Els de sempre.

PERFIL DE L'ENTREVISTAT

José María Gay de Liébana és economista, professor de la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat de Barcelona i assagista. Per sobre de tot, és algú que parla clar i bé. Per aquest motiu el conviden a fer conferències a mig món i a donar la seva opinió a múltiples programes de televisió i ràdio. Malgrat el seu pragmatisme, sempre té una paraula optimista a dir. No en va, és seguidor destacat de l'Espanyol, un dels clubs de futbol més vacunats contra qualsevol tipus de crisi. Ha investigat i escrit sobre economia financera i, ja en el pla divulgatiu, sobre l'endeutament ('Espanya s'escriu amb E d'endeutament', Planeta: 2012), sobre la crisi econòmica ('On estem?: veritats, mentides i deures pendants de la recuperació econòmica', Planeta: 2015) i sobre el negoci del futbol ('La gran bombolla del futbol: els models de negoci que amaga l'esport més important del món', Penguin Random House, 2016). Tots ells, imperdibles.

Si un bar no obre les portes, no té clients. I no té ingressos. Ni diners en metàl·lic. Així que haurà de fer ajustos per força, perquè tampoc podrà mantenir els seus cambrers i cuiners. I, lamentablement, aquesta activitat desapareixerà. D'altra banda, hi ha persones subjectes a ERTO actualment que, per desgràcia, en una segona part, perdran els seus llocs de treball i hauran de reajustar les seves despeses també. Contribuents i empreses: els grans damnificats.

En la història econòmica mundial recent, es recorda algun esdeveniment semblant al de la crisi actual? Ho dic per si hi ha algun remei que ja s'hagi posat en pràctica.

L'ONU comparava la crisi actual amb les conseqüències de la Segona Guerra Mundial. Em va cridar l'atenció. Fins i tot el torneig de Wimbledon, que és el campionat per antonomàsia, s'ha suspès. Això només va succeir una vegada, durant aquest conflicte bèl·lic.

El mateix diuen del Tour de França.

Exacte! Això ens ve a indicar que estem en una situació d'hecatombe majúscula. Jo crec que ens havíem acostumat molt bé. I vostè i jo som fills d'aquests temps afables, en què no hem tingut problemes severos en l'àmbit social, com sí que els van tenir els nostres pares i avis, que ara, pobrets, pateixen novament. Ells van passar la Guerra Civil, la Mundial, la reconstrucció europea... En aquells temps, va ser de sentit comú que calia aportar molts recursos. Aquest torna a ser un període excepcional. I en circumstàncies excepcionals, calen recursos extraordinaris. Ara no podem estar ajustant el dèficit públic ni limitar-lo a un percentatge del PIB. Això sí, cal tenir en compte que quan algú s'endeuta és perquè d'altres li estan prestant els diners. En el cas d'Espanya, mentre la Unió Europea i el Banc Central Europeu estiguin darrere, ens deixaran els diners. Però si ens fallen, quedarem endarrerits.

Durant el confinament s'han anat prenent mesures de política econòmica de manera esglaonada. No li sembla que han estat una mica improvisades?

Jo, particularment, tinc la impressió que ens governen

"L'economia espanyola té una estructura molt sensible. Depenem moltíssim del turisme i els serveis. I poc de la indústria. A més, s'ha mogut en aquests anys i s'ha obert a mercats exteriors que ara resulta que han d'hivernar, també"

uns aficionats. Són la massa rugent dels estadis, però no són professionals de la governança ni, fonamentalment, gestors. El problema que tenim a Espanya i a Catalunya és que no tenim persones que sàpiguen realment de gestió, dic en l'aspecte empresarial, i que sàpiguen què cal fer. Això ha sobrepasat tothom. Així que sí, estan improvisant i són conscients que no tenen els diners necessaris. Crec que el govern està més perdut que un pop dins d'un garatge. Estan totalment descol·locats...

L'acusaran d'estar en contra del govern.

Jo sempre em poso amb el govern. No importa si és d'un color o un altre. El que no pot ser és que un decret llei hagi d'entrar en vigor i que, fins a un quart d'hora abans, no se sàpiga com queda redactat. A més, no donen la talla, no estan prou preparats i és ara quan realment necessitaríem tenir dones i homes que no només veiessin el moment, sinó que sabessin el que cal fer a continuació... Cal pensar ja a reconstruir. I què li demanem a les empreses? Que paguin els seus impostos? Doncs destruïrem teixit empresarial... I és un teixit que desapareixerà; l'enterrarem. No és el mateix mantenir algú perquè després es reanimi i torni a ser qui era, que matar-lo esperant que hi hagi nous naixements.

S'ha esmentat la idea de lliurar liquiditat directament al contribuent. El xec. Què li sembla?

Donald Trump pot ser una mica brut, però el va posar en marxa al seu estil: 2 bilions de dòlars. Un pla brutal. L'elogio totalment.

A tots els lectors ens preocupa com serà el dia després d'aquesta guerra. Com hauria de ser, per normalitzar la situació en els diferents sectors?

En primer lloc, li adverteixo que seguirem en un sot econòmic i que això pot provocar cert malestar social. Això, entenc jo, pot donar lloc a una crisi de caràcter sociopolític. La gent es començarà a preocupar per com s'han gestionat els diners públics i començarem a demanar responsabilitats dels uns, dels altres, dels augments alegres de les pensions... Veurem què passa. Però, d'altra banda, també ens ajudarà a pensar quin sector públic volem i començarem a discutir les retallades en sanitat. Mentrestant, com entre els polítics no hi ha cap ERTO, es generarà més malestar. La nostra economia estarà tocada i amb això vull dir que ens haurem gastat molts diners i que ens haurem endeutat tots: l'Estat, les empreses, els particulars, etcètera. A més, caldrà plantejar el repte de la globalització.

En quin sentit ho diu?

Jo crec que anirem cap a una desglobalització i una reindustrialització dels països avançats i, per tant, dels països d'Europa. O sigui, ara ens adonem que sí, en comptes d'enviar-les a fabricar a la Xina, les màscares es fabricuessin a Cornellà, trigarien cinc minuts a arribar als hospitals. I no sé què passarà amb Europa, i ho dic perquè hi ha

una divisió entre el nord i el sud, entre els que han estat rigorosos amb els números i els malgastadors i generosos.

Quin panorama...

I també ens plantejarem el fet que la indústria manufacturera només representava un 11% del PIB a Espanya. Jo ho he anat dient, però no n'han fet cas. Crec que algú dirà "ens vam equivocar amb el tema de la indústria". A partir d'aquí, les polítiques seran de reforç del sistema sanitari i de valorar les persones que hi treballen. Tindrem un avantatge, però.

Per fi, una bona notícia. Quin?

Això generarà una bona collita. Els xavals d'avui hauran viscut una guerra i aquesta guerra els farà forts. Jo penso en els meus alumnes de la facultat. Fins ara no havien tingut problemes, més enllà de la crisi de 2008. Ara estan confinats. Des del rectorat ens estan dient què hem de fer amb les classes. Jo crec que serà una cicatriu que farà que tots ens superem.

La grip aviària, la SARS, el MERS, van ser altres epidèmies que no van arribar aquí. Però aquesta sí. Estarem davant l'inici d'un nou paradigma?

Efectivament. Miri, això és com una pel·lícula de Netflix. Amb aquestes epidèmies, nosaltres estavem veient la pel·lícula. Però amb l'actual, l'estem protagonitzant. El canvi ha estat brutal. A partir d'ara prendrem precaucions i desenvoluparem certes pors, i aquests aniran en contra del nostre model econòmic, perquè està basat en el turisme, en els serveis, a sortir al carrer... Ara la gent tindrà una certa esgarrifança d'estar confinats. Així que no crec que tothom vulgui sortir al carrer de cop. Així que sí, serà un nou paradigma que implicarà una higiene mental important.

Hi ha qui estima la caiguda del PIB espanyol en un 5% o un 10% aquest any. Vostè és més aviat optimista o més aviat pessimista, en aquest sentit?

No tinc cap base per opinar si serà el 5% o el 10%. Fa pocs dies va sortir publicat l'informe de previsions econòmiques del Banc d'Espanya i ni ells mateixos s'atreuen a preveure res, perquè no sabien què passaria. Evidentment, preveien una caiguda... A mi el que em preocupa d'aquesta caiguda és veure si és de les que caus i et poses dempeus de seguida, o si quan caus et quedes fora de combat i ha de venir a buscar-te l'ambulància, portar-te a l'hospital, ingressar-te i fer convalescència després. Això marcaria la diferència entre una recessió i una depressió.

És una diferència sensible?

En una recessió, doncs has caigut i de seguida t'aixeques. Però en una depressió caus i han de donar-te pastilles, anar a el psiquiatre, anar aquí, allà... Aquest és el problema. La recessió seria el que els economistes en diem una caiguda "en forma de V": caus, toques fons i t'aixeques. Però també pot ser una "U", o una "L", que va guanyant adeptes... Veiem la caiguda, però ens quedem a baix durant molt de temps. L'economia espanyola té una estructura econòmica molt sensible. Depenem moltíssim del turisme i els serveis. I poc de la indústria. A més, s'ha mogut en aquests anys i s'ha obert a mercats exteriors que ara resulta que han d'hivernar, també, així que ens trobem davant d'un dilema terrible: no venem fora el que veníem i, a més, algú de fora vindrà a vendre'ns i desplaçarà la nostra indústria. Les lectures són bastant contundents, però cal tenir optimisme... Soc de l'Espanyol i sé el que és això, creieu-me.

Un confinament sense futbol és més confinant.

Sí, però ja em sembla bé, perquè la Lliga està neutralitzada i no saben què faran. Tothom reconeix que seria injust i poc equitatiu donar la Lliga per acabada, però, què vol que li digui... Caldria reiniciar la competició i tornar a començar una altra vegada la pròxima temporada. I l'Espanyol, a volar alt.

REPORTATGE - PAISATGE LITERARI

ALBERT VILLARÓ EN UN PAÍS DE LES MERAVELLES

Església Sant Serni de Llorts, a Ordino

Un país de les meravelles que té la mateixa extensió que el Priorat, però on viuen 10 vegades més d'habitants. I no hem d'obviar que fa 100 anys no tenia cap carretera. Per la Seu, s'hi entrava per un camí de bast. Venint de l'Arieja només caminois de muntanya, perdedors perquè així els eren més útils als contrabandistes, unien aquestes valls amb la civilització. Valls, que no van tenir màquina llevaneu fins la dècada dels seixanta del segle passat, però que ara són un enlluernador empori dels esports d'hivern.

Text: Llorenç Soldevila i Balart
Fotografia: Endrets.cat

Les primeres obres d'Albert Villaró són l'obrador on exercita els ingredients que faran eclosió en les de maduresa: els articles d'*Els quatre pilans*, els retrats de gent de muntanya de *La selva moral* i la primera novel·la, *Les ànimes sordes*, diu ell "una mena de thriller de secà", que va publicar com a serial d'estiu al diari *Segre*. Ben aviat encerta un primer do de pit, *Obaga*, una història de misteri en un ambient rural per on circulen personatges tocats de comicitat. Totes aquestes obres s'emmarcaven en pobles de l'Alt Urgell, reals o ficticis, amb una Seu emmascarada darrere del topònim Lagrau, amb breus incursions andorranes i, sobretot, en la darrera, amb escapades a ambients gallecs i barcelonins. Però serà en les distàncies geogràficament curtes, quan decideix establir-se a Andorra, quan el domini narratiu prendrà una versemblança que pocs podien sospitar que donaria l'aparentment migrat escenari andorrà. Del mateix any d'*Obaga* és *L'any dels francs*, una derivació cap la novel·la històrica, de misteri i d'aventures en què el protagonista, el jove Dacó, s'immergeix en un viatge iniciàtic ple de descobriments en terres d'Al-Andalus. I emmarcada a Lagrau, hi trobem *La primera pràctica*, una primera obra de gran ambició amb dues històries que succeeixen el 1642 i el 1991, que són dos rèquiems a doble cor.

Villaró ha progressat en la carrera literària amb una confluència amb Andorra com a marc. Sobretot a partir de la irrupció del conegut com el Viudo, Andreu el Vidu o el Vidu Boix, de fet Andreu

Boix, oficial de la policia andorrana que pren el timó de la trilogia que a cavall del misteri d'un crim o delictes que porten al segrest i/o a la mort se centren a diseccionar entre l'humor, la ironia i el sarcasme una societat andorrana canviant i, alhora, excèntrica i endocèntrica. A *Blau de Prússia*, Andreu Boix intenta superar el sentiment de culpa per l'accident de cotxe que va tenir fa tres anys i que va suposar la mort de la seva dona. A *L'escala de dolor*, la vida plàcida del principat es trasbalsa amb l'arribada del president Sarkozy i, finalment, a *La Bíblia andorrana*, Boix s'enfronta amb la trama de la mort d'un banquer a Andorra (fet inimaginable!) que porta conflictes i suspicàcies amb la policia espanyola. L'Andreu i la companya Canòlic es traslladen a Madrid per, entre altres empreses, la de recuperar un antic patracol, la Bíblia andorrana, de mans estrangeres. Totes tres novel·les sacsegen els usos i costums moderns d'un estat que és una singular botiga a l'aire lliure.

Andreu Boix té les característiques tòpiques del caràcter andorrà. De fet, "fa més l'andorrà" del que aparenta: "En el fons, tenia por de les escopetes fora de control, de la disbauxa de la setmana de l'isard, d'aquells muntanyencs estranys que, per poc que gratessin aquella capa curial, refinada i cosmopolita que intentaven conrear, en sortia un aborigen malfiat..."

Constantment en els preàmbuls de les seves obres Villaró ha d'estar avisant per allò de no provocar equívocs que podrien portar-li maldecaps: "Les accions d'aquesta novel·la discorren majo-

Ermita de Meritxell

Centre de Congressos d'Andorra

rità-
ria-
ment al
Principat
d'Andorra, en
un futur imprecís /

immediat i alternatiu, tant li fa." Els responsables de les idoneïtats andorranes no se'l deuen llegir, o bé no entenen la seva àgil, aguda i fina ironia. Villaró és clarivident i incisiu quan es proposa l'anàlisi sociològica: "Andorra ha viscut molts segles [ja ho pots ben dir: és el país més vell d'Europa] instal·lada [o presonera] en el seu bressol fet de muntanyes, protegida dels perills de l'exterior [que han estat els francesos i espanyols al cinquanta per cent]. Ha pogut evitar l'absorció [pels castellans], l'assimilació [pels gavatxos], la despersonalització [pels catalans] gràcies a la tenacitat [l'obcecació] i l'astúcia [la puteria] dels valents muntanyencs [sorruts contrabandistes] que l'habitaven."

La visita del copríncep Sarkozy amb la Carla Bruni, magistralment dosificada, fins que arriben al Pas de la Casa i, després, donant un toc de *grandeur* a un gremi de comerciants que no saben entonar un autèntic do de pit. Tot amb un to d'opereta bufa que traspuja enginy i humor per totes bandes: "El coprín-

Centre termal de Caldea

cep francès volia visitar les set parròquies, totes set, perquè cap dels cònsols dels Emirats Andorrans Units tingués la temptació d'emprenyar-se, amb l'orgull ferit pel greuge coprincipesc."

Mestre en la composició de comparacions, com en el cas de Meritxell: "És un espai tot estrany, un pati malgirbat, un decorat com de la guerra de les galàxies" i en la incorporació en el cos d'una llengua que llisca perfecta, narrativament parlant, de forma gens forçada de variants lèxiques com *sarramball elèctric*, *arrefredar*, *furro*, *puturrú*, *euca...*; també la incrustació de refranys i frases fetes que no fan sinó

reforçar l'expressivitat narrativa o els girs i registres en què s'expressen personatges extrets d'una realitat indiscutible.

Les valls d'Andorra sempre estiren i doncs, quan ha volgut traslladar les seves propostes narratives fora del principat les ha fet partir de pretextos andorrans. Així, a *Els ambaixadors*, una ucronia del que podria haver estat la història si Franco no hagués guanyat la Guerra i Carrasco i Formiguera no hagués estat immolat a Burgos, el mossèn que no és mossèn, però que hi passa com si ho fos, està camuflat a Llorts, la primitiva església en què Verdagner va oficiar missa quan per primera vegada va arribar al Principat el 1883. L'acció es trasllada a Barcelona, Madrid... i apareixen personatges històrics a les ordres de la subversió dels fets històrics. Així, trobem Josep Pla exercint d'espia i instigador a Madrid al servei d'una Catalunya independent.

Villaró afirma que acabada aquesta novel·la li va quedar un fil penjat que el va dur a una nova ucronia, *El sindicat de l'oblit*, l'acció de la qual arrenca al port de Cabús, al llindar entre Catalunya i les Valls i en què mossèn Farràs, que té estudis eclesiàstics però que no va arribar a ser ordenat sacerdot, haurà d'investigar l'atemptat que provoca la mort del general Franco el 18 de juliol de 1936 en un accident aeri a bord del *Dragon Rapide*. Aquí, García Lorca és viu i retorna de l'exili el 1975. Hauran quedat més fils per enfil·lar noves ucronies?

Seguint en l'equidistància que en les seves ficcions res fa referència a la realitat i als personatges que la marquen, Villaró té encara importants mines temàtiques per explotar. Així, la setmana de l'Isard, la disbauxa permesa als mascles andorrans de bona posició tot just apuntada a *L'escala de dolor*, combinada amb altres ingredients, donaria per una bona trama en què violència, sexe, droga, negocis tèrbols... inventarien històries que mai no han passat o, potser sí... O com la de subhastes de banques privades. O com es pot seguir sent un paradís fiscal opac sempre que la foscor no sigui gaire aclaparadora.

En fi, un contrast de tots els colors del ventall, dels blaus i verds més purs als ocres i grisos més enterbolits passant pels tons més llampants d'autèntics cafarnaüms de botigues i magatzems que dia sí i dia també, enlluernen a locals i forasters amb els seus neons i temptadors aparadors. De fet, les Valls vistes, de nit des de qualsevol punt alt, semblen talment l'espina bífida i lluminosa, de pedreria fina, d'unes terres que fa poques dècades vivien pràcticament a les fosques i amb esforçats recursos extrets del sector primari.

OPINIÓ

Carles Duarte

Caterina Albert/Víctor Català

L'escriptora escalenca Caterina Albert i Paradís, coneguda pel pseudònim de Víctor Català amb què va signar tota la seva obra a partir de l'escàndol provocat pel seu monòleg primerenc *La infantici-da*, és una de les autores més singulars i impressionants de la literatura catalana en el seu conjunt i de l'europea del segle XX. Traduïda a nombroses llengües, la força excepcional de la seva primera novel·la *Solitud* i de la seva protagonista, Mila, en va eclipsar injustament la segona, *Un film (3000metres)*, i va afavorir que no fossin valorats com es mereixien els seus magnífics volums de contes o els seus poemes. L'afany de la crítica per etiquetar-la la va situar dins d'un Modernisme ruralista allunyat del més idealista i edificant de Joan Maragall, tot i que el veritable eix de la narrativa de Caterina Albert no era la ruralitat, sinó que cal cercar-lo en les ombres doloroses i feréstegues de la condició humana, que tenen a veure amb l'instint, la irracionalitat, el patiment, la por... i que són radicalment universals, com palesen, posem per cas, Tolstoi, Turguénev... I després el noucentisme classicista encarnat per Josep Carner

i vinculat al catalanisme hegemònic d'Enric Prat de la Riba, Francesc Cambó o Josep Puig i Cadafalch es mirava amb reserva l'aspror lúcida i desmitificadora de la prosa de Caterina Albert, que, a més, es va guanyar l'antipatia de la intel·lectualitat dominant per la seva resistència a adaptar-se a la normativa de la llengua catalana fixada per l'Institut d'Estudis Catalans. Però, amb el

Els seus personatges ens colpeixen i ens fascinen per la riquesa expressiva del seu llenguatge

pas del temps, Caterina Albert, superant reticències i prevencions, s'acaba imposant, generació rere generació, quan la llegim, perquè els seus personatges ens colpeixen i ens fascinen, per la riquesa expressiva del seu llenguatge, per la vitalitat admirable del seu estil, que ens continua captivant.

Per això cal celebrar que escriptors actuals com Enric Casasses i Blancallum

Vidal s'hagin implicat en la recuperació recent dels llibres de contes i la poesia de Víctor Català, i que se'n reeditin les novel·les. Però, més enllà del retrobament dels textos, es feia indispensable reivindicar-ne l'autora, la seva personalitat ferma, valenta, brillant, lliure, irreductible. Si Maria Aurèlia Capmany es va escandalitzar davant del tractament de perfil baix que alguns donaven a la figura de Víctor Català després de la seva mort, posteriorment s'han aixecat també per defensar-ne la vigència les veus qualificades de Jordi Castellanos, Francesca Bartrina, Núria Nardi, Lluïsa Julià, Marta Pessarrodona o Irene Muñoz. La darrera i fonamental aportació a un coneixement sòlid i contrastat de Caterina Albert és *Víctor Català, l'escriptora emmascarada*, de la professora Margarida Casacuberta, un llibre excel·lent en què conflueixen l'assaig rigorós i l'aproximació sintètica i divulgativa, per oferir-nos les claus d'interpretació que ens ajudaran a entendre qui s'amaga rere del nom de Víctor Català, què es proposava a l'hora de construir el seu món, quin missatge ens transmet el seu llegat formidable.

Francisco Castro

DES DEL DRON

Corona-virus

Un dels pensaments infantils i infantilitzants que se'ns va inocular a tots fa més de quaranta anys va ser gràcies a Joan Carles de Borbó. Tot era una bassa d'oli, Espanya tenia una transició exemplar, ell era la garantia de la democràcia i poc menys que passava les nits observant com dormíem tots i cada un de nosaltres, no fos cas que aparegués l'home del sac i se'ns emportés. La idea és infantil i infantilitzant perquè no és creïble que l'estabilitat d'una societat se sustentí en la figura única d'un ésser totpoderós com, segons ens explicaven, era Joan Carles I. Però la idea era allà i, d'alguna manera, hi continua essent.

Tot i així, la monarquia espanyola, o el que és el mateix, el *juancarlismo*, va estar sota sospita des del primer moment del seu regnat, especialment després de la temptativa de cop d'estat del 23-F. Van ser molts els que assenyalaren la règia figura com algú, malgrat l'aparició televisiva a altes hores, si no borrosa, poc clara, gens diàfana en tota

aquella història. Després, en les dècades següents, mentre a altres països s'explicaven certes coses, a Espanya s'instaurava un pacte de silenci que, com tots els pactes d'aquest tipus, sempre serveixen per amagar vergonyes.

Però després va arribar Botsuana, i els elefants, i els malucs trencats, i la petició

Mentre a altres països s'explicaven certes coses a Espanya s'instaurava un pacte de silenci

de perdó, i aquella amiga especial, Corinna (ja sabeu la broma: *corinna-virus*), i els cent milions de la dictadura saudita i tot això. Però abans ja havien estat llibres reveladors com els de Pilar Urbano amb la reina. O tot el que es va dir (i es va airejar poc) en especial pel soci d'Urdangarin durant el judici de Nóos, que

els empresaris i els polítics entraven en la trama corrupta (hi ha condemnats, entre d'altres la seva desmemoriada filla Cristina) perquè el nom de Joan Carles obria moltes portes. Quan allò va passar, per cert, el seu *modus operandi* va ser el mateix que el de l'actual rei. En lloc d'anar corrents a la justícia l'atraparen i li recomanaren que se'n anés a un altre país. Amb Joan Carles fan el mateix. Tot i que el tema d'aquella fundació opaca la casa reial el sabia des de feia un any, en comptes de posar-ho a mans dels investigadors, corren a un notari per renunciar a la futura herència (cosa que, a més, no permet la legislació espanyola). I només ara, només ara que els mitjans de comunicació ho expliquen, només ara, en aquest precís moment, venen els comunicats i aquesta "fermesa exemplar" que diuen certs partits que l'actual rei demostra amb tot això.

Que bé que li ha anat la pandèmia a la família reial per tal que no parlem, gairebé, de tot això.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Atrapats per l'‘smartphone’

Els dispositius intel·ligents dominen i controlen la nostra vida. I no només aquests dies tan excepcionals de confinament, encara que certament ara treuen foc i en depenem més que mai. Ens acompanyen sempre i ens sentim desprotegits i despulats sense ells. Hi passem molt més temps i probablement hi mantenim més intimitat i coneixen més les nostres *intimitats* que la pròpia parella. De fet, el mateix aparell et dona estadístiques sobre el temps d'ús. Si les consulteu, probablement pensareu que no és possible que estigieu tan enganxats i culpau de caure en això als joves i adolescents. És aclaparadorament l'opció principal que utilitzem per accedir a internet, missatgeria, informacions, jocs i tota mena de xarxes socials. De vegades, poques, fins i tot els fem servir per trucar. Tot i que els usuaris de telèfons mòbils al món són uns 5.000 milions, resulta que es reparteixen 7.800 milions de línies de telefonia mòbil, cosa que indica que alguns en són tan dependents que no els arriba a tenir-ne només un. Paral·lelament, solament 4.500 milions de persones té accés a inodor, que és una tecnologia força més elemental, però tant o més necessària. El 80% dels telèfons mòbils en ús són ja amb tecnologia 4G, i el 40% poden considerar-se estrictament com a dispositius intel·ligents amb accés a internet més que no pas estrictament aparells de telefonia. La població de la Xina copa el 20% dels aparells del món, mentre que el conjunt d'Àsia-Pacífic s'eleva fins al 55%.

Europa només disposa del 8% i Estats Units, el 5%. A Hong Kong s'arriba a el paroxisme, ja que els seus 7,2 milions d'habitants disposen d'un parc de *mòbils* de 17,4 milions.

S'envien diàriament 30.000 milions de SMS, es realitzen 15.000 milions de trucades, s'efectuen 1.200 milions de pagaments i es descarreguen 200 milions d'apps. Diàriament, també, s'estrenen 1,3 milions d'aparells amb tecnologia Android, és a dir, quatre vegades més que el nombre de criatures nascudes. La mitjana de desbloqueig és de 110 vegades al dia, o el que és el mateix, una vegada cada 10 minuts. Més del 90%

Coneixen més les nostres 'intimitats' que la parella

dels adults afirmen disposar sempre del seu telèfon a l'abast de la mà, la qual cosa ha desenvolupat una dependència anomenada *nomophobia* per definir la impossibilitat que senten algunes persones d'estar sense la seguretat que els dona la seva companyia. De fet, ja gairebé són una pròtesi, el ganxo de la qual més que la immediatesa de tot, és que ens proporciona això que se'n diu una *realitat augmentada*.

Més de el 60% dels ciutadans afirmen que el telèfon intel·ligent és el primer que consulten i utilitzen al matí en despertar-se. També el 60% de les

fotografies, *selfies* o no, ja es realitzen a través del mòbil. El 40% diu utilitzar-lo per informar-se, un altre 40% reconeix jugar-hi, un 12% per llegir i un 55% com a l'eina preferent per accedir a internet. El 82% dels *smartphones* utilitzen la tecnologia Android, essent Samsung dins d'ella la marca dominant, amb un 22% de quota de mercat. La tecnologia iOS, representa el 18% de mercat, amb una quota global per a l'admirat i mitificat iPhone d'Apple del 16%.

El que probablement ignoren una part important dels usuaris és l'escàs nivell de *propietat* que vam adquirir en comprar algun d'aquests aparells. De fet, perdem qualsevol noció de privacitat, i passem a ser dependents i transparents no només per a les plataformes i aplicacions que utilitzem a internet, sinó per a les marques que ens han comercialitzat el mòbil. Els seus dispositius de rastreig els permeten saber els usos que fem del *trasto*, però també seguir totes les nostres activitats. De fet, ja en la nostra teòrica propietat, continuen monitoritzant els aparells, programant la seva obsolescència, disminuint el temps de vida de les bateries, o dedicant-se simplement al nostre espionatge amb finalitats comercials. Comprar un telèfon mòbil implica reconèixer a la marca que ens l'ha col·locat la seva capacitat per delinquir a costa nostra. I nosaltres, encara que ho sapiguem, ho acceptem amb tota naturalitat, i fins i tot amb jovialitat. Viure per veure!

Eduard Roure

BADLANDS

La cultura primordial

Decidit a encarar el confinament de la forma més profitosa, sobretot les hores en què hem aconseguit complir les diverses feines telemàtiques, les obligacions domèstiques, la gimnàstica obligada i les estones lúdiques en família, exploro llibres per veure què llegeixo. Les estones lliures no han esdevingut tan oceàniques com havia previst; justament les activitats suara esmentades imposen molt de temps (gratament invertit quan es tracta de la família, no tant pel que fa a les altres) i sempre em corseca una pressa i un cert desànim que no és bo ni per a la lectura ni, si em reca, per escriure. Davant la impossibilitat d'anar a una llibreria o una biblioteca, i la prevenció de no voler fer moure ningú per encarregar res, confio en la prestatgeria. Una opció és la relectura, una altra la immersió en el llibre que ajornem des de sempre. Busco una qui-mera, és a dir, l'obra que infal·liblement m'omplirà de goig i epifania les llargues

hores d'inactivitat, i sembla que res del que exploro me n'ofereix la garantia.

L'opció finalment triada s'ubica a mig camí de les dues mencionades: és un llibre que ja havia començat a llegir, però en tinc pendent la major part. El llibre fet de molts llibres. La *Bíblia*. Entengueu que no m'he convertit, per efecte de la desesperació de la Covid-19, en un sobtat devot molt temorós del Déu cristià. El meu delit és santament literari i humanístic. Primer vaig practicar l'opció relectora i em vaig dedicar a redescobrir els esforços emprenedors de Jacob, fill d'Isaac, per esdevenir el preferit de Déu davant el primogènit Esaú, aquell que es va vendre l'avantatjosa condició per un plat de lenties. A continuació, la història del menystingut Josep i els seus envejosos germans, que compleix tots els encants i requisits per ser el conte que atrapi grans i petits una tarda freda o una nit abans d'anar a dormir. Faig un salt i repasso el primer i el segon lli-

bre de Samuel, que és la història del rei David. Sana consternació en recordar que es tracta tant d'una seductora novel·la d'aventures com d'un compendi d'intrigues polítiques, familiars i passionals que et convencen que no hem canviat tant des dels temps remots de l'Israel antic, i explicat amb més transparència i enjòlit que qualsevol *best-seller* actual. Fet un alto per combinar la *Bíblia* amb algun llibre diferent, no em sostrec de la curiositat per saber com anirà a partir d'aquí el regnat del rei savi Salomó, i com se'm presentarà la llegendària paciència de Job, l'inusitat erotisme del *Càntic dels Càntics* o la filosofia eixuta i primordial de l'*Eclesiastès*. Combinat amb la revisió de la irresistible mitologia grega clàssica, aquesta partida de la casella zero de la nostra cultura pot esdevenir el més apassionant entreteniment en èpoques convulses de pandèmia. Redescobrir d'on venim i reprendre l'embranchida per saber i gaudir.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Dolors Altarriba

Quan Nova York sabia que tenia mar

MANHATTAN BEACH

Autora: Jenniffer Egan
 Traducció: Josefina Caball
 Editorial: Edicions 1984
 Lloc i any d'edició: Barcelona 2019
 Nombre de pàg.: 537

A *Manhattan Beach* s'explica la història de l'Anna Kerrigan, una noia molt unida al seu pare i amb una germana amb una malformació congènita i una mare que hi té menys protagonisme i que ha hagut de deixar la seva professió per cuidar de la filla. Viuen a Nova York mentre a la resta del món s'esdevé la Segona Guerra Mundial. Mentre encara hi ha les conseqüències de la gran depressió i això comporta que es perdin feines com li passa al pare de l'Anna i que acabi involucrant-se amb la màfia, irlandesa, en aquest cas. La protagonista és l'Anna. No només pel que li passa, sinó també perquè representa, d'alguna manera, els milers de dones que es van posar a treballar en feines que fins aleshores eren d'homes. Els homes anaven a la guerra i elles feien de soldadores o, com en el cas de l'Anna, de bus. És una dona forta que aconsegueix ficar-se en una feina d'homes i ser respectada. També és una noia que, tot i les normes de la societat d'aleshores, s'arrisca amb les relacions i les seves conseqüències.

Ara bé, tot i que a l'inici costa una mica d'enganxar perquè no es detecta cap on pot anar la història, el llibre acaba explicant com, sovint, es tanquen cercles a la vida. Com després d'un abandonament –el pare desapareix un bon dia tot i deixar la família coberta econòmicament–, arriba el retrobament. O

com passa allò de “tal faràs, tal trobaràs”, en un ambient de negocis poc legals, poders familiars que no perdonen ni un pecat carnal. Enmig, l'autora, Jenniffer Egan, ens posa al dia d'un tema que pot avorrir però que acaba sent entretingut: com Nova York, aleshores, sí que tenia constància que era una ciutat al mig del mar, com es reconstruïen i s'arreglaven els vaixells que anaven a la guerra. Fa imaginar perfectament aquell formiguer que devia ser; el mateix que era els bars i clubs oberts fins a la matinada que van prosperar en aquell moment. Nova York, on viu l'autora, és l'altra protagonista de la novel·la, que transmet també molt coneixement sobre com es feien les feines de bus o com es vivia –o es moria– en un vaixell mercant durant la guerra, sempre pendent dels submarins alemanys.

L'autora explica de forma extensa al final del llibre com es va documentar per explicar amb detall tot això. Aquesta època li interessava perquè, diu, és quan va començar el poder dels Estats Units, que fins aleshores no tenia al món. I certament, com ella diu, es nota al llibre que els personatges arriben després i s'adapten a la història. La lenta engegada de l'inici del llibre contrasta amb un final poc contundent, tot i que feliç en molts sentits. Potser per això hi ha aquest contrast. El que manté en tot moment és la detallada descripció de qualsevol procés.

Pere Martí i Bertran

Un àlbum ple de colors

TOTS ELS COLORS DE L'AMOR

Autora: Alba Castellví Miquel
 Il·lustradora: Cuchu
 Editorial: Bindi Books
 Any d'edició: Barcelona 2020
 Nombre de pàgines: 28 sense numerar

Rocío Bonilla, en un àlbum que va ser tot un èxit de crítica i de públic, ja s'havia preguntat *De quin color és un petó?* (Animallibres, 2015). A *Tots els colors de l'amor*, la sociòloga i educadora penedesenca Alba Castellví va una mica més enllà i ens parla de les variades formes i procedències que pot tenir l'amor, simbolitzades en els colors que el podrien representar; una metàfora ben aconseguida d'aquesta diversitat i alhora una forma molt poètica d'apropar-s'hi, a la diversitat, però també a altres sentiments que sovint són confusos per als infants, i de vegades per als grans i tot, com poden ser la gelosia, l'enveja, l'egoisme, les pèrdues... La història per reflexionar-hi és la d'una nena, la Clara, que no acaba de veure clar això de compartir l'amor i, doncs, les atencions dels pares, amb el seu germà Roc. Està convençuda que tot era molt diferent abans de l'arribada del Roc. Una trobada casual (o no tant, si deixem una escletxa oberta a la fantasia en una obra de base realista com és *Tots els colors de l'amor*) de la Clara amb una pintora que coneix al parc del costat de casa seva li farà canviar la manera de veure les coses, ja que ella només pinta l'amor,

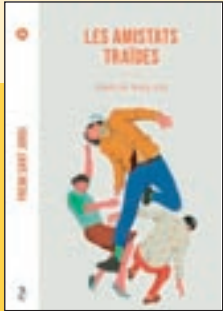

un amor representat en colors molt variats que fan adonar a la Clara que l'existència d'un no vol pas dir que tregui força ni valor a l'altre. Hi descobrirà l'amor pels amics, pares, avis, fills i, també, és clar, pels germans. I a partir d'aquesta descoberta, la relació amb el Roc, i amb la resta de la família de retruc, canviarà radicalment, ja que “l'amor que sentien per l'un i l'altre era de colors diferents, i que per això no se l'havien de repartir.”

No cal dir que, tractant-se d'un àlbum i tenint-hi tant pes com hi té el color, la feina de la il·lustradora era fonamental. *Cuchu*, que és el pseudònim de Sònia Gon-

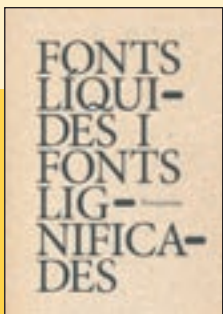
zàlez i que a més d'artista és pedagoga, se'n surt amb nota, si em permeteu l'expressió, perquè les seves il·lustracions, a més de la bellesa i la riquesa de la natura, traspunen una tendresa absolutament necessària en un text d'aquestes característiques. A més, són plenes de detalls, entre els quals destaquen els animalons (ocells, esquiroles i un camaleó trapella que es va camuflant entre els colors a la majoria d'il·lustracions), que seran la delícia dels infants. Un àlbum per compartir i per gaudir-ne en família, a l'escola o a les extraescolars de plàstica.

LECTURES CONFINADES

'Les amistats traïdes'
David Nel-lo
Grup Enciclopèdia

Aquesta és la novel·la guanyadora del Premi Sant Jordi d'enguany, tot just presentat abans del confinament. Seguim el protagonista, el traductor David Togores, en el seu viatge a una residència literària a Suïssa. Aquí hi retrobarà Markus Bachtel, famós escriptor, antic amic del seu pare. I sabrà per què de sobte van trencar l'amistat.

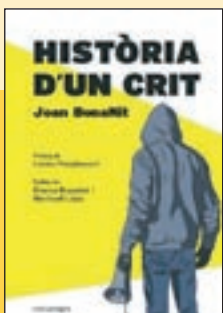
'Fonts líquides i fonts lignificades'
Perejaume / Tushita Ed.

Perejaume, a mig camí sempre entre les arts visuals i la creació literària –indissociables l'una de l'altra en la seva trajectòria–, torna amb un nou assaig que és fruit dels seus passejos pel Montegre. "Generació de l'arbre, emanació de l'aigua", diu l'artista. Fonts d'aigua de les que arrelen els arbres. Nosaltres també sorgim d'una llavor per viure.

'Libre de revelacions'
Laia Llobera
LaBreu Edicions

Laia Llobera és una de les veus més destacades de la poesia catalana contemporània, sense oblidar el seu vessant de narradora i traductora. Amb aquest volum, dotat d'un alè espiritual que ja sembla suggerir el títol, completa la trilogia *Certesa de la llum* i *Boscana*. "Allò que des de temps remots ens parla del passat", segons el pròleg de Tònia Passola.

'Història d'un crit'
Joan BonaNit
Ed. Comanegra

"El 4 de juliol del 2018 va començar la meua història, la història d'en Joan BonaNit." Així comença el seu relat en primera persona l'activista que aviat farà dos anys es va proposar dir "bona nit" als presos polítics quan fossin a Lledoners. La història d'un voluntari i un gest senzill que ha esdevingut símbol. Amb pròleg de Carles Puigdemont.

'Tu no ets la teva selfie'
Liliana Arroyo
Pagès Editors

A partir de les converses amb 12 joves d'entre 18 i 30 anys, l'autora, que és sociòloga, analitza la cultura del *selfie* en nou càpsules que analitzen el fenomen cultural i social que hi ha darrere d'aquest aparentment innocent costum. La impaciència, la insatisfacció i la inseguretat, per exemple. O la indústria que hi ha darrere del fenomen.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

Llorenç Soldevila

Ermita de Sant Jordi

“ LO DOLMEN DE SANT JORDI

I
La vall hermosa de Vic planera n'és i rodona, planera com un diner, rodona com una mola, sobretot per qui la veu des del cim de Puig-ses-Lloses, que d'eixa plana és lo cor, lo botó d'aqueixa roda. Les Lloses que li han dat nom semblen, talment, de ciclòpiques, los palets amb què Roland1, jugava a l'estre2 alguna hora. Mes no les pujà Roland, ni tampoc lo Gira-roques, ni el gegantàs del Farell3 sinó una santa pastora, la pastoreta del Puig, d'aqueixos marges viola.

II
D'una a una les dugué des dels munts de Folgueroles, la rocassa sobre el cap com si fos una corona, una corona de flors de gessamí i de lliroia, lo fus ballant en sos dits i al seu costat la filosa. Al ser al cim del turó, d'un cap en terra les colga, del gentil sant Jordi als peus fent una pleta de roques. Sos anyells tanca allà dins quan vol resar una estona de Catalunya al patró, qui, encastellat en sa torre, defensa als pobles veïns com sa pollada una lloca. ”

Jacint Verdaguer

L'ermita de Sant Jordi, situada en un dels turons des dels quals es divisa els 360° de la Plana de Vic, és el lloc on Jacint Verdaguer, ordenat sacerdot el 24 de setembre de 1870, va cantar-hi missa nova el dia 2 d'octubre, dia del Roser de Tot l'Any. A la part davantera, en un faristol de metall, hi ha uns perfils amb la corresponent llegenda que mostra els principals punts geogràfics que es divideixen. Al costat del dolmen que hi ha a tocar de l'ermita, que va servir al poeta per mostrar la doble font de la seva inspiració: la religiosa i la pagana, o accedint a l'interior de l'ermita, podem llegir el poema *Lo dolmen de Sant Jordi*. Ben adient ara que s'acosta el 23 d'abril.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

116

Expressions sobre el temps i l'estat d'ànim (I)

Encara que no estigués científicament demostrat, abans se sabia que el temps meteorològic i alguns astres afectaven l'estat d'ànim de les persones i dels animals. Els canvis de temps, les hores de sol, la humitat són factors que afecten més els qui pateixen dolor, tot i que no tothom sent el dolor de la mateixa manera –per exemple, el 60% de les persones amb artrosi noten els canvis de temps.

Hi ha, però, altres factors que poden alterar el nostre estat d'ànim: els canvis sobtats del temps (*la primavera la sang altera*), la boira, el vent, els llamps, la Lluna, la neu... A la Plana ja en sabem prou, de què passa quan hi ha poques hores de sol provocades per la boira! Ens

podem ofuscar amb més facilitat i per això en català es diu *estar emboirat/emboirada* d'una persona quan no té el cap clar, quan l'enteniment se li torba.

Els de l'Empordà no queden pas curts, ells també saben què és el temps inhòspit; en aquest cas, sobretot, pel seu vent preferit, la tramuntana. Per això, se'ls diu que *estan tocats per la tramuntana*, és a dir, que són una mica bojós (també es diu *tocats del fred*, com *tocats del bolet*). Ben diferent és l'expressió *ser esventat/esventada*, que vol dir ser un exagerat, tenir poc seny.

La setmana que ve en continuarem parlant.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ENGLISH IN A BITE

ANGLÈS

Don't put all your eggs in one basket

Easter eggs are a typical gift at Easter in many cultures around the world. They are a sign of rebirth and new life, and an ancient symbol of spring. In the UK, two popular traditions are **Easter egg hunts**, where chocolate and decorated eggs are hidden around the house and garden for children to find, and **egg rolling**, where people roll decorated eggs down hills.

There are also lots of idioms in English that include the word egg. Can you match them to their meaning?

1	I'm investing in several companies. I don't want to <i>put all my eggs in one basket</i> .	a	to be very cautious or careful not to do something wrong
2	The government has been <i>left with eggs on its face</i> after the way it dealt with the pandemic.	b	to encourage someone to do something unwise or foolish
3	I think I'm capable of baking a simple cake. <i>Don't teach your grandmother how to suck eggs</i> .	c	to be a good person
4	I'm always in such a bad mood on a morning. Everyone has to <i>walk on eggshells</i> around me.	d	to risk your success on one plan
5	They <i>egged him on</i> to steal the sweets from the shop.	e	to spoil something by exaggerating it, or embellishing excessively
6	Everyone says my Mum is a <i>good egg</i> . She's always helping people.	f	without a doubt; when something is certain
7	You can't get a job if you don't have experience, but you need experience to get a job. It's a <i>chicken and egg situation</i> .	g	to be embarrassed or look stupid
8	I think they <i>over-egged the pudding</i> in the last film, with all the special effects.	h	a situation where it is impossible to decide what happens first
9	I'm going to the party. <i>As sure as eggs is eggs!</i>	i	a situation that is difficult to understand, or solve
10	Finding the best way to ease the lockdown is a <i>tough egg to crack</i> .	j	to tell someone who knows more than you how to do something

CATALÀ

No poseu tots els ous a la mateixa cistella

Els ous de Pasqua són un regal típic a moltes cultures de tot el món. Són un senyal de renaixement i de vida nova i un vell símbol de primavera. A la Gran Bretanya hi ha dues tradicions populars, la **caça d'ous de Pasqua**, decorats i de xocolata, s'amaguen per tota la casa i el jardí i els nens els han de trobar. L'altra tradició és l'**ou que roda**, on la gent fa rodar muntanya avall ous decorats.

Hi ha moltes frases fetes en anglès que utilitzen la paraula egg (ou). Relaciona-les amb el seu significat.

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

ROXY MUSIC 'Avalon'

Polydor, 1982

Avalon és el vuitè disc, i últim, dels Roxy Music, i precisament el que va tenir més èxit de vendes. L'any següent, el grup es va dissoldre per sempre més. *Avalon* va suposar un canvi radical en la música que feien fins llavors. Els primers discos es movien entre el *post punk* i la *new wave* (de fet, en van ser els precursors), amb guitarres fortes i desbocades. Aquí, les guitarres passen a un segon pla i hi dominen els sintetitzadors exuberants tocats de manera excelsa pel líder i cantant del grup, el gran Bryan Ferry. Els Roxy Music es van apartar del rock d'avantguarda per fer un disc de l'anomenat pop adult. Les 10 cançons del disc brillen tant per la música com per les lletres i totes estan compostes per Ferry. Cal destacar la que obre el disc, "More Than This", que es va fer súper famosa a tot el món i que 20 anys més tard cantaria Bill Murray en una de les escenes més encantadores de la pel-

lícula de Sofia Coppola *Lost in Translation*, però n'hi ha unes quantes de tan o més bones, com "Take a Chance with Me", "While My Heart Is Still Beating" i la del mateix títol que el disc, "Avalon". Cançons amb una melodia que t'entra de seguida. Els Roxy Music van saber abaixar la persiana d'una manera elegant. Després (i abans), Bryan Ferry ha continuat gravant en solitari excel·lents discos fins ara mateix.

NOTES

Perillen tots els festivals de música d'estiu

Els festivals de música d'estiu perillen. Segons un estudi de la Conselleria de Cultura, durant la primavera i l'estiu a Catalunya s'hi celebren un total de 400 festivals, concentrats sobretot a les demarcacions de Barcelona i Girona. I tal com ha reconegut aquesta setmana la consellera de la Presidència, Meritxell Budó, "malauradament, res ens fa pensar que puguem gaudir d'aquests espectacles a l'estiu". De moment alguns han optat per moure les dates. L'Strenes de Girona, per exemple, que s'havia de fer al març, va reprogramar els bolos i ara estan anunciats entre el 26 de juny i l'11 de juliol. El Primavera Sound de Barcelona també s'ha posposat fins a finals d'agost i d'altres com el Festival de Jazz de Vic s'han reubicat a la tardor. D'altres han sigut més *previsors* i directament ja s'han anul·lat. És el cas del Polo Music Festival, previst del 22 de maig al 7 de juny; el Terramar de Sitges o el Festival de Música Antiga dels Pirineus, que ha cancel·lat la desena edició que s'havia de celebrar del 3 de juliol al 23 d'agost. Els grans festivals com el Canet Rock, el Vida, el Cruïlla, Peralada, Cap Roig, Pedralbes, Porta Ferrada o el Bioritme de Vilanova de Sau de moment es mantenen a l'expectativa i no han pres cap decisió (almenys no l'han fet pública) tot i que molts ja han anunciat que es posen a disposició de les autoritats sanitàries. Si fem un cop d'ull al que passa aquests dies a Europa, però, sembla que de festivals n'hi haurà ben pocs, o cap. S'han cancel·lat –que no ajornat– Glastonbury, Bayreuth, els festivals d'Edimburg i fins i tot el Festival de Teatre d'Avinyó. Mala peça al *coronateler*.

EL TEST Jordi Pratdesaba

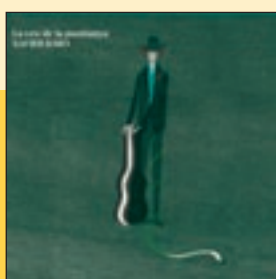
Primer instrument que vas tocar? La bateria. **Primer grup del qual vas formar part?** Winchester 64. **Primer concert en directe?** A la plaça Major de Sant Quirze de Besora. **Primer disc que et vas comprar?** No ho recordo. Però devia ser alguna cosa de *heavy metal* segur. **Quants discos tens?** No molts. Entre 200 i 300. **Salva'n tres.** El segon del Hendrix, *Axis: Bold As Love*; *Superunknown*, de Soundgarden, i qualsevol de la primera època d'AC/DC amb el Bon Scott. **Músics de capçalera.** Jimi Hendrix, Tom Waits, AC/DC, Nirvana... **Un concert (com a públic) per recordar.** Nick Cave al Doctor Music Festival.

MARC SANYÉ

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

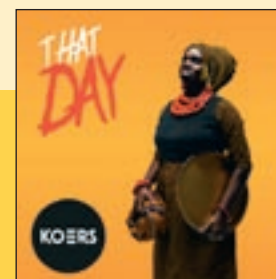
XAVIER BARÓ 'La veu de la muntanya'

Xavier Baró és una patum de la cançó popular als Països Catalans amb una llarguíssima trajectòria plena de discos imprescindibles. El fet de viure mig aïllat i d'esquena a modes i tendències, però, fa que molta gent encara desconegui el talent d'un músic que es pot equiparar a Jaume Arnella o Biel Majoral. Al seu darrer treball, *La veu de la muntanya*, hi ha deu cançons de lletra i música pròpies, l'adaptació d'un poema de Maria Mercè Marçal ("Brida") i una cançó tradicional ("Saltadors de camins"). Com sempre, emoció i sinceritat embolcallant unes peces atemporals.

ZOO 'Directe Barcelona 2019'

La banda de Gandia Zoo ha sorprès tothom amb l'autoedició d'un inesperat disc en directe que de moment només es pot trobar en format digital. El treball recull el concert que van fer a Barcelona l'1 de novembre de 2019 en un bolo on van facturar un total de 23 cançons i que els va servir per tancar gira. Al disc no hi ha trampes ni cartons i tot és tal com va ser al directe amb les col·laboracions de Rodrigo Laviña, Gael, Oques Grasses, Mafalda, Jazzwoman, Ciudad Jara i Annie Garcés. Imprescindible pels fans del hip-hop skatalític-electrònic dels valencians.

KOERS 'That Day'

El grup del Segrià Koers desafia el confinament i publica *That Day*, el seu segon disc, on fan un pas endavant en la seva fórmula de reggae-pop liderada per la veu del carismàtic català –d'origen nigerià– Kelly Isaiah. El nou treball dels lleidatans encomana il·lusió, passió i ritme i compta amb les col·laboracions de Lildami, Els Catarres i Itaca Band. Si us agraden aquests darrers tres grups, doncs, també us faran el pes els Koers. A l'hora de fer reggae mestís no tenen els recursos tècnics ni la picardia d'Oques Grasses però se'n surten prou bé.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

ESTALVIS PER ALS TEMPS DE REPRESA

El període de confinament, i més recentment això que el govern espanyol ha batejat com a permís retribuït recuperable, ha comportat una important reducció de la despesa personal i familiar. Durant aquest temps, els ciutadans no han pogut sortir a sopar, ni anar al teatre, ni comprar roba, ni canviar la decoració de la casa. No han pogut ni tan sols aprofitar els dies festius de la Setmana Santa per treure el cap a la costa o a la muntanya, ni prendre unes canyes al sol a la terrassa del bar del barri. Els diners que s'haurien destinat a aquestes i altres despeses formen part, ara, dels estalvis per als afortunats que no s'han vist afectats per ERTO i han pogut mantenir, aproximadament, els ingressos.

Quants diners representa, tot plegat? La Cambra de Comerç n'ha fet una estimació. Sota la hipòtesi que el període dur del confinament tindrà una durada d'un mes i mig, des del 14 de març fins a l'1 d'abril, l'impacte per a l'economia catalana de tota aquesta despesa que no s'ha fet fins ara ni es farà fins a final de mes és de 5.600 milions d'euros. Les anàlisis sobre el que representa aquesta pila de milions que no s'injectaran en l'economia en sectors com el turisme i l'hostaleria, la moda, la llar o el turisme, ja s'han analitzat des de totes les perspectives i els primers indicadors –empreses que han aturat l'activitat, treballadors afectats per ERTO, autònoms que s'han donat provisionalment de baixa, increment de l'atur registrat, descens de la contractació i tants d'altres– venen a confirmar que el panorama és poc encoratjador.

La Cambra ha fet una projecció de l'estalvi potencial de les famílies arran de la impossibilitat de gastar en béns que es considera que no són bàsics durant l'actual període de confinament. El càlcul parteix de la renda disponible per cada habitant, que és de 18.700 euros cada any o de 1.547 euros al mes. La renda disponible és la que resulta dels ingressos que s'obtenen una vegada deduïts els impostos i la Seguretat Social. D'aquesta renda disponible, un 60% es destina a béns com ara l'habitatge (un 22%), l'alimentació (un 17%), els subministraments (un 8%), l'automoció (un 4%),

la sanitat (un 3%) o l'ensenyament (un 1%) i, en percentatges menors, assegurances, serveis financers i jurídics, entre d'altres. Són despeses que, en principi, no han deixat d'afrontar-se en l'etapa de confinament. Això són 938 euros al mes per persona. En canvi, el comerç no alimentari (un 12% de la despesa habitual), els viatges i els hotels (un 9%), la restauració (un 8%) i l'oci i la cultura (un 3%) no s'han pogut fer en aquestes setmanes i això, sumat, representaria 495 euros al mes. De l'equació s'ha descomptat un 8%, que és el que es destina a estalvis: uns 145 euros.

En total, si es parteix que el període de confinament dur és d'un mes i mig, es conclou que cada català haurà deixat de gastar uns 742 euros en aquestes setmanes. Però no tots els catalans estan en la mateixa situació. De fet, la Cambra considera que s'han d'extreure dels càlculs les 100.000 persones que han perdut la feina ja en el mes de març, les prop de 700.000 que estan afectades per ERTO, els 500.000 autònoms i els 200.000 treballadors que es calcula que tenen les empreses que passaran per més dificultats en aquest període de confinament.

En total, hi ha uns dos milions de persones que treballen en sectors essencials, o a l'administració. Com que es considera que les rendes d'un afiliat a la Seguretat Social cobreixen les necessitats d'una persona i mitja, la Cambra aplica l'estalvi obtingut,

aquells 742 euros esmentats, sobre tres milions de persones. Aproximadament 2.200 milions d'euros que estan als comptes d'estalvis de persones que no han perdut ingressos durant aquesta crisi.

La Cambra convida a destinar aquests diners no gastats a contribuir a la recuperació econòmica un cop passada la crisi del coronavirus. La invitació a les famílies que no veuen en perill les perspectives laborals és ben explícita: que facin un consum extra en els mesos posteriors al confinament per permetre als negocis afectats recuperar més ràpidament la normalitat i evitar haver de tancar. Es pretén que en surtin beneficiats sectors com la restauració, el turisme, l'oci, la cultura, el comerç minorista –roba, sabates, electrodomèstics, parament de la llar, mobiliari...–, els primers que van haver de tancar i, probablement, els últims que recuperaran la normalitat. Són, a més, sectors en els quals la proximitat és un component diferenciador, de manera que l'impacte sobre el PIB català seria força perceptible. Es considera que 2.200 milions venen a ser un 0,9% del PIB català, que no és poca cosa. A

més, són sectors intensius en força de treball, aspecte que també contribuiria a pal·liar l'efecte de la crisi sobre l'ocupació.

És una invitació interessant de la Cambra de Comerç, però s'ha de tenir present que en períodes de crisi, la taxa d'estalvis habitual tendeix a incrementar-se i potser els diners que es reinjectarien a l'economia són menys dels que recull l'estudi. En la passada crisi financera, la taxa d'estalvis es va incrementar del 8% al 18%. Però, a hores d'ara, s'estan creant les condicions perquè gastar es converteixi en un inesperat acte patriòtic.

INDICADORS

Afilacions a la baixa

El nombre d'afiliacions a la Seguretat Social a Catalunya a 31 de març de 2020 disminueix un 3,1% respecte al mateix període de l'any anterior i se situa en 3.328.454 afiliacions, segons dades provisionals. En nombres absoluts, la davallada interanual és de 106.079 afiliacions i de 119.121 en relació amb el trimestre anterior (-3,5%). El descens és generalitzat a tots els sectors productius.

Constitució de societats

El nombre de societats mercantils creades a Catalunya va augmentar un 3,6% interanual al febrer, fins a 1.710 empreses. Les companyies dissoltes van arribar a 184, un 27,7% més respecte al mateix període de l'any passat, segons les dades de l'Estadística de Societats Mercantils de l'INE. Les dades assenyalen un cert dinamisme empresarial a Catalunya, superior al de l'Estat, abans del confinament.

ALEGRIA INTERIOR

Toni Juclà (sodecaminar@gmail.com)

La primavera ensenya a simplificar la vida

Un dia de primavera és un bon resum de l'any estacional: la nit és l'hivern; el matí i la tarda són la primavera i la tardor, i el migdia és l'estiu. Cada dia de primavera la vida evoluciona en espiral, la natura es vesteix per arribar el dia que es traurà el vestit. Les plantes s'omplen de colors diversos, conviden els insectes a col·laborar amb la màgia de la reproducció de nous fruits, que donaran aliments, que seran noves plantes.

Cada dia de la nostra vida busquem nous camins per explorar, noves intensions a executar i cada dia no ens movem un pas de la nostra llar si no és que el viatge és segur per retornar sans i estalvis. Viagem com projectem, sense mirar cap a un mateix,

sense descobrir mil regions del nostre esperit, encara inexplorables. Ens és més fàcil navegar mil quilòmetres a través de mars desconeguts, amb una nau plena de gent, en lloc d'explorar un mar privat del nostre ésser?

Ser Colon per mons nous i senders dins d'un mateix, obrir nous canals no per al comerç, sinó per al pensament. No és gens fàcil, és necessari l'atenció i la determinació. Perquè com la superfície de la terra que és fràgil i impressionable a les trepitjades de les persones, succeeix també en els senders de la ment. Tots dos s'han de recórrer, s'han d'explorar, s'han de conèixer. Qui avança confiat en direcció als seus somnis i emprèn la vida tal com la imagina rebrà a canvi una gratificació, que no li atorgarà el temps ordinari. Deixarà a darrere algunes coses, travessarà una frontera invisible; lleis noves, universals i més tolerants començaran a regir en el seu interior i en el seu voltant; o es modificaran les antigues, interpretades en el seu benefici, en un sentit més generós i viurà amb la llibertat, com les que gaudeixen éssers més elevats. A mesura que simplifiquis la vida, les lleis de l'univers semblaran menys complicades i la soledat ja no serà soledat, ni la pobresa tal pobresa, ni la debilitat tal debilitat. Si construeixes castells a l'aire, la teva obra no es perdrà, allà estan ben edificats. Tan sols hi posis, ara, els fonaments a aquests castells.

Deixa a darrere el que creus i aprèn del que veus, sents i trobes. Com a la natura els fenòmens lligats a les estacions tenen lloc cada dia a petita escala en qualsevol lloc, només cal observar-los. A principis de primavera l'aigua superficial d'un llac s'esclafa més ràpidament que la profunda, encara que l'augment de temperatura no sigui notable, i al capvespre es refredi amb la mateixa rapidesa. Els teus pensaments són com l'aigua. La teva voluntat és lliure i la veritat et farà lliure. Escolta el que no dona ordres, el que no exigeix, el que no venç, perquè ja no ets en un camp de batalla, ara ets part de tot i no separat de res. Només tu pots decidir què fer amb el temps que se t'ha donat.

L'HORÒSCOP

Dhanna Astròloga

Del 17-04-2020 al 23-04-2020

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Pots sentir-te impel·lit a defensar els teus valors, el que et dona seguretat i pots fer-ho de forma vehement. Compta fins a deu abans de posar en perill una amistat.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

El Sol entra al teu signe i inicias un nou cicle. Felicitats als qui fan anys en aquest període. Gestions per solucionar un problema econòmic. Iniciis algun nou estudi.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Cerques la manera de renovar la imatge amb les eines de què disposes en aquest moment. Mostres interès sentimental en algú, però has decidit agafar-t'ho amb paciència.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

El Sol transita per la Casa XI i porta noves amistats i un establiment de les existents. Et preocupa el futur. Pots rebre ajut del pare o d'una persona de més edat que tu.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

El Sol entra al sector professional i encetes una etapa de renovació. Pot ser que per voluntat pròpia o bé per les circumstàncies pensis en un canvi de lloc laboral.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Penses que, tan aviat com puguis, visitaràs una persona que viu lluny. Dediques un temps diari al teu costat místic, amb la meditació i la recerca d'equilibri interior.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Bon moment per parlar de diners amb la parella i deixar coses clares quant als recursos compartits. Podries rebre una herència, ja sigui material o d'un altre tipus.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Si tens una relació sentimental, entra en un període de més compromís. Gent nova a la teva vida, amb algunes persones molt diferents a tu, de les quals pots aprendre molt.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Iniciis una nova etapa en el sector laboral. Sembla hi que pot haver alguns canvis al teu lloc de treball. La salut et preocupa i no dubtaràs a posar energia a millorar-la.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Si actualment vius amb més persones, poses l'objectiu a viure sol. T'agradaria establir un important canvi en la dieta, com per exemple deixar de menjar proteïna animal.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Pots experimentar estrès amb les persones properes. Practicar una mica d'exercici i relaxació t'ajudarà a equalitzar el teu món intern. Vius un moment de gran maduració.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Amb el Sol per Casa III, necessites expressar el teu parer, reafirmar-te mitjançant la paraula. Si tens germans, i hi haves perdut el contacte, es pot produir una reconexió.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Millaret

'Hogar'

D'Àlex i David Pastor
Psicopaties del capital

Arriba a la plataforma Netflix el darrer film dels germans Àlex i David Pastor, *Hogar*. Es tracta d'una proposta destinada al Festival de Cinema Espanyol de Màlaga que, per les circumstàncies que tots coneixem, ha hagut d'avançar la seva estrena. Després d'un parell de propostes de cinema apocalíptic en la variant de les pandèmies, *Infectados* (2010) i *Los últimos días* (2013), els germans Pastor apunten el fantàstic pel *thriller* psicològic a partir d'un cinema de la quotidianitat amb la bretxa social de fons.

Un executiu publicitari acomiadat, Javier Gómez (Javier Gutiérrez), és denigrat en una entrevista de feina, la primera de moltes. La manca d'ingressos el força a mudar-se, amb la seva dona i fill, d'un pis d'alt estandíng a Sant Gervasi a un pis petit al Carmel. En aquesta cruïlla vital, Javier no pensa renunciar de cap de les maneres a l'antic posicionament social. Una situació de partida que recorda aquells films amb executius i agents de vendes incapaços d'assumir l'atur, portant una vida falsa a esquenes dels seus, com *El empleo del tiempo* (2001, Laurent Cantet).

Però a *Hogar*, Javier no es perdrà en els llimbs errabunds del desgraciat protagonista del film de Cantet. Aquí, Javier s'impregna de l'embolcall dels grans simuladors i suplantadors d'identitat de la novel·lística criminal de Patricia Highsmith, especialment l'arribista, cobdiciós i talentós Tom Ripley. La fita de Javier serà, doncs, la reconquesta a qual-sevol preu d'un estatus social perdut. Un objectiu social sustentat en l'eslògan publicitari d'una de les seves exitoses campanyes, "La vida que ens mereixem", una postal idíl·lica de confort i felicitat com a lema de la seva calculada venjança.

Hogar explota el nus d'aquells *thrillers* de terror dels 90 basats en el recurs de l'intrús perillós que es fica dins de la llar d'altres per dinamitar-ho tot, estil *La mano que mece la cuna* (1992, Curtis Hanson) o *Mujer blanca soltera busca* (1992, Barbet Schroeder). Javier s'imbueix d'aquest component psicopàtic dels amenaçadors externs a l'hora de voler

recuperar el seu antic pis. Així Javier es cola dins la vida dels nous inquilins, la parella formada per Tomás (Mario Casas) i una dona de casa bona, Lara (Bruna Cusí). Sabedor dels punts flacs de Mario, Javier sabrà treure profit de les costures mal cosides en aquesta parella benestant.

Hogar és una notable i prometedora proposta tot i que la trama resulta forçada a estones, amb alguns moments que la fan grinyolar, que la fan vorejar perillosament l'artifici. Manté un aspecte interessant com és la concepció visual del film reforçada sovint per l'arquitectura freda i de disseny de l'apartament de luxe, com una geografia de la buidor capaç d'engendrar monstres. Aquí resta un moment privilegiat, l'ample finestral amb àmplies vistes a la ciutat, símbol de triomf i, també, de domini i control de l'entorn des d'aquesta particular torre d'ivori.

El repartiment també té alguns desajustos. Les faccions adustes, el rictus sever i la mirada penetrant de Javier Gutiérrez li donen l'aspecte trastocat i pertorbador que li escau. Però Mario Casas, sempre massa rígid, té algunes dificultats per comunicar els seus traumes passats així com per transmetre la vulnerabilitat actual d'un matrimoni que comença a trontollar per culpa de les malèfiques accions de Javier, un maquiavèl·lic visitant.

SI SOU SERVITS

Francesc Murgadas / AMIC

Els nous tomacons

Tenen poc a veure amb els tradicionals, al marge de la mida. Però la manca d'estacionalitat juga a favor seu. Al llarg de tot l'any els podem trobar –generalment ben presentats– a la botiga i, per tant, resulta fàcil caure en la temptació i renegar del tradicional tomacó de penjar que es cull a finals d'estiu i es conserva durant l'hivern.

I és que el tradicional tomacó de penjar té unes peculiaritats que semblen pensades per al nostre pa amb tomàquet. D'entrada, no és sucós. Menys quan més setmanes porti conservat en condicions. La polpa de la paret, amb el pas del temps, es va confiant i estovant i per això, quan el tallem per la meitat i el freguem en la llesca de pa, es desfà i queda adherida a la molla, tot fent una capa regular. El secret rau en la pell. Prou fina com per permetre que l'aigua interior es vagi evaporant lentament després de, com deia, confitar la polpa.

Els nous tomacons, per contra, tenen una pell

més forta i resistent (la que reclama el transport amunt i avall a què se sotmeten) que impedeix aquesta evaporació. I aquí rau el seu taló d'Aquil·les. L'interior del tomàquet no perd aigua i la polpa, en comptes de confitar-se, es desfà. Resultat: com més temps passa, més s'estova i desfà l'interior. I quan el tallem i suquem el pa, el que fem és literalment remullar-lo amb aquesta polpa desfeta. Un canvi de comportament que s'ajusta perfectament als nous models de pa, tous i del dia, que no podrien gratar la polpa del tomacó tradicional, pensat per al pa de pagès d'un parell de dies.

Per això, si la pell resisteix, el suposat tomacó acabarà essent una mena de pilota tova, plena de polpa líquida.

Una darrera diferència. Quan està *tocat*, el tomacó tradicional ens avisa amb una taca de floridura superficial que creix però que podem eliminar, aprofitant la resta, ja que, gràcies a la polpa confitada, no penetra ràpidament. L'altre no. Quan es produeix el mateix *tocat*, el florit es propaga ràpid en el líquid interior i el fruit, de la nit al dia, esdevé inutilitzable. Insisteixo, el seu taló d'Aquil·les.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORIZONTALS: 1. Entre passamuntanyes i transport, però en paper. Dos quarts de dues / 2. Té el niu a muntanya i el camp de gespa. Ungles que podrien ser pures / 3. Per la república. Dos que han lligat i no han sucuat. I per la unitat / 4. Recula abans no arribi el desè. Desfà els nusos dels cabells passant a l'inrevés / 5. Ompli el poema de notes. Llença una història en vinyetes / 6. Centre de la vila. Té un ratolí per oferir a sa amiga Mafalda / 7. Goita d'alguna manera com sacsejo la vida cultural. Si no mata pel verí ofèn per la rima / 8. Moderat progressivament. Un cargolí de cabells a la crisma / 9. Estranys albir, el del país de la ballaruga. No són del monarca perquè són autèntics / 10. Just al mig de la gusla, que és un instrument. Si no busca autor com a mínim vol text. Cor de lleó / 11. Ara només el cap. Infinitud del cel en què en Llach no ha volat / 12. Un precolombí per la finca. Semblen granotes però són plantes. Jo també la sé / 13. Li parles de matrimoni i arrenca a córrer. Relaxació asseguts a terra, menys el xava que ho fa amb cadires.

VERTICALS: 1. Proverbi (entès com a malaltia?). Mol·lusc que pot provocar bulímia / 2. Símbol argentí. Durant segles ho foren les llengües, ara molts parlants. Del Mini al Nissan / 3. Productiu, el negoci del cítric. Antics llatins no gaire evolucionats / 4. Estossini incontroladament els fundadors d'Israel. Unitat mínima de construcció menorquina / 5. Extremitat tocable. Segons com maquino em surt un talòs, o un tros. Obre la gana / 6. Un altre talòs, però com més pallasso. Nafrà d'aspecte molt més greu / 7. Pilota a l'olla. Sembla una zona idíl·lica, però és molt delicada. La pila que fa pujar els d'Arenys / 8. Herba a la xiruca. En qüestions de nitre és generosa / 9. Tres pàgines en format típic. Dreci els pèls en plena perícia / 10. Com a posició li falta poc per ser una impostura. Tos d'allò més lletja / 11. Principis de declaració. Obligarà a jeure el malalt amb els peus al capçal. L'únic que comparteixen gat i gos / 12. El pitjor que té la clausura. Empaita una senyora com si fos Girona.

SUDOKUS

AMIC

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: alta

2	1					7		8
	6	3	1				9	2
9			6	2			5	
			8		3	2	4	
		4		9		5		
	7	2	4		5			
	3			6	1			7
8	5				2	9	1	
1		7					3	5

Dificultat: Extrema

				4				
	7		8			9		
		1	6		5	8	7	3
7	1							
5								6
							3	4
1	2	3	4		9	5		7
		7			3		8	
				7				

SOLUCIONS

8	4	6	5	7	2	3	1	9
9	5	7	1	6	3	4	8	2
1	2	3	4	8	9	5	6	7
2	6	9	7	5	8	1	3	4
5	3	8	2	1	4	7	9	6
7	1	4	3	9	6	2	5	8
4	9	1	6	2	5	8	7	3
6	7	2	8	3	1	9	4	5
3	8	5	9	4	7	6	2	1

Dificultat: extrema

1	2	7	9	8	4	6	3	5
8	5	6	7	3	2	9	1	4
4	3	9	5	6	1	8	2	7
6	7	2	4	1	5	3	8	9
3	8	4	2	9	6	5	7	1
5	9	1	8	7	3	2	4	6
9	4	8	6	2	7	1	5	3
7	6	3	1	5	8	4	9	2
2	1	5	3	4	9	7	6	8

Dificultat: alta

13	M	I	S	O	G	W	A	G	O	S	I	M
12	J	C	A	R	U	A	C	S	I	T	A	T
11	L	I	M	E	N	S	I	T	A	T	A	T
10	U	S	L	A	C	T	O	R	L	E		
9	B	R	A	S	I	L	R	E	A	L	S	
8	A	T	E	N	U	A	T	R	I	S		
7	A	G	I	T	O	C	I	C	U	T	A	
6	I	L	S	A	N	I	T	A				
5	M	U	S	I	Q	U	I	T	I	R	A	
4	E	V	O	N	L	L	A	P	S	A	R	
3	R	A	G	O	A	L	I	C	I	O	U	
2	A	G	U	I	L	A	U	R	P	E	S	
1	P	A	S	S	A	P	O	R	T	D	U	

Ara més que mai necessitem estar ben informats

Per només **29€**
podeu llegir durant
tres mesos **EL 9 NOU**
en format digital

Per saber com afecta a la comarca i a la nostra vida quotidiana l'aparició del coronavirus, llegiu **EL 9 NOU**

La informació de proximitat explicada amb rigor

Informeu-vos a través d'un mitjà de confiança

Aproveiteu l'oportunitat. Doneu-vos d'alta a través d'**el9nou.cat** o trucant al **93 889 49 49** i demaneu per subscripcions

QUIOSC DIGITAL

Si no disposeu d'un punt de venda proper per comprar **EL 9 NOU**, ara podeu accedir a la versió impresa en format digital per llegir-la des de qualsevol dispositiu. Podeu comprar exemplars solts o edicions endarrerides. Com fer-ho?

- 1. Entreu a EL9NOU.CAT.** Seleccioneu la pestanya "Quiosc digital" a la capçalera de la web o a la imatge de portada del diari.
- 2. Trieu l'edició.** Escolliu l'exemplar d'**EL 9 NOU** del dia que vulgueu. Pagueu amb targeta de crèdit amb totes les garanties de seguretat.
- 3. Llegiu el diari.** El teniu disponible al telèfon, a la tauleta o a l'ordinador quan vulgueu.